A nagy-kaprosi (Görbeháza, Észak-Hortobágy) odútelep 2013-ban

Endes Mihály – Dudás Miklós – Papp Gábor
endesm@freemail.hu, dudasm1@t-online.hu, hieraaetus2003@yahoo.com

Abstract

Nagy-Kapros area is one of the most variable landscapes of North-Hortobágy. Species composition of avian fauna is affected by the lack of a number of conditions (old trees with cavities, corvid nest). After many years of preparation, nest boxes were set up in 2012 benefits of which have readily been detected, Pairs of *Falco vespertinus* returned, first pairs of *Coracias garrulus* were found, besides successful breeding of *Asio otus* and *Columba palumbus.* It was astonishing to find a *Falco vespertinus* hatched last year in Voivodina region in Serbia that formed a pair bond in the region.

Az előző évi eredményes alapítás után (ENDES 2012) a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága, valamint egy földtulajdonos, aki pályázatot nyert madártelepítésre, közösen elérték, hogy a fenti területrészen a mesterséges fészkelőhelyek száma megháromszorozódott. Május 7-én közelítettük meg a három, egymástól 200, illetve 300 m-re létesült telepeket (keskeny, fiatalabb kőris-sávban, idős kőris-akáccsoportban és idősebb akácligetben) regisztrálandó az esetleges változásokat. Az eredmények a várakozást messze felülmúlták mind mennyiségi (ezt egyébként indokolja a költési lehetőségek „drasztikus" felfutása is), mind minőségi – a fajlista átalakulása és gazdagodása – vonatkozásában, s egyúttal utalnak a Nagy-kapros kiemelkedően preferenciális jellegére. Az odúkínálat összetétele a fentebb ismertetett lokalizáció szerint, feltüntetve a költőfajok mennyiségi viszonyait:

A-típus: 2 – 3 – 2,	összesen 7	/ *Passer montanus*	4 költés
D-típus: 2 – 2 – 2,	összesen 6	/ *Coracias garrulus*	2 költés
		/ *Sturnus vulgaris*	1 költés
Vércse költőláda: 8 – 5 – 8, összesen 21		/ *Falco tinnunculus*	2 költés
		/ *Falco vespertinus*	4 költés
		/ *Columba palumbus*	2 költés
Kuvik „odúkosár": 0 – 0 – 1,összesen 1		/ *Athene noctua*	még lakatlan
Denevér rekesz: 2 – 2 – 2, összesen 6		/ *Vespertilionidae*	még lakatlan

Egy korábbi (április 25.) felméréskor még 4-5 pár szalakóta mutatkozott, illetve nézegette a lehetőségeket, de a dolmányos varjak (*Corvus corone cornix*) szinte folyamatos zaklatása előzte csaknem mindet. Mindenesetre előző költésükről nincs adat, alkalmi átvonulóként szerepeltek. Az örvös galamb költésekről e kötet Rövid közlemények részben olvashatunk. A kék vércsék a legutóbbi tíz év során fokozatosan eltűntek a rendelkezésre álló Corvidae fészkekkel együtt. Közöttük észleltünk idén egy tojó példányt (május 7-én), amely lábán sárga alapszínű gyűrűt viselt NNX fekete jelzéssel. GERGELY (2013) információi szerint ez a madár a szerbiai Vajdaság Jaszenevo (Hódegyháza), az Aranka-patak közelében egy évvel ezelőtt, 2012-ben kelt ki egy négyes aljból, s gyűrűt is akkor, július 7-én kapta. Remélhetőleg egy újonnan (és most először) kialakult kis vetési varjú (*Corvus frugilegus*) telep is hozzájárul a fenti fajok állományainak gyarapodásához.

A zömmel nyílt, tavi, különböző rét társulású, valamint szikes pusztai, kevés, kis, túlnyomórészt fiatal erdőfoltokat mutató, agrárművelésű és legeltetett gyepek mozaikjaiból összeállt vidéken egyetlen odúlakó emlősfaj fordul elő, a rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*). A fél hektáros akácliget idősebb, már repedező, üregesedő törzseiben 6 éve, az intenzív ritkítás előtt még két szülőszobát tartottunk számon (5, illetve 6 anya), s egy elkülönült hímet, amely máig megtartotta odúját. Reméljük, hogy a számukra és más fajaik számára kihelyezet rekeszek megfelelő pihenő- és talán szaporodásra is alkalmas helyeknek bizonyulnak. Az odútelepítéseket magunk is folytatjuk, kapcsolatot tartva a helyi és országos, e tekintetben kompetens szervekkel, személyekkel.

IRODALOM

ENDES, M. 2012. Odútelepítés első eredményei Nagy-kaproson. Calandrella, XV.: 241.
GERGELY, J. 2013. „Kék vércse adat” e-mail

1. fotó: A nagy-kaprosi odútelep fejlődése, 2013 (Foto: Endes M.)

Photo 1. Development of the nestbox projekt of Nagy-Kapros in 2013 (Photo: M. Endes)